

BIJLAGE 1574. den 20 Oct. tot 25 Novemb.
op bl. 96—102.

*Merkwaardig Voorstel van wegen zijn Excel-
lentie, den Prins van Orange, den Staten
van Holland gedaan, den 20 Oct. 1574.*

Myne Heeren. Al is het faecke, dat ik Ul. over- De Prins
lange verthoont hebbe den grooten ende hoogdrin- stelt den
genden noodt, van eenige goede ordeninge te stel- Staten
len, beyde in de faecken des *Politycken Gouverne- voor den*
ments ende des Kryghs, opdat een yeghelyck moch- nood,
te weten, aen wien dat hy hem behoordt te adres- om orde
seren, ende wat een yeghelyck te doen heeft, de- te stellen
wyle dat nochtans daer inne tot noch toe niet seec- in 't Po-
kers besloten ofte geresolveert en is, waer uyt alle litieke
faecken tot *een groote confusie* komen, soo dat het en in 't
met 'er tydt schier onmogelyck sal werden yet goedts Krijgs-
uyt te rechten; soo heeft het my hooghnoodigh ge- bestier;
dacht, *Ul. wederom by den anderen te vergaderen*, Hij
om Ul. hetselve wederomme voor te houden, opdat bringe
gylieden in tydts daer inne voorfiet, eer dat de zijn
faecken tot een uysterste verderf komen. voorstel.

Om dan met Ul. slecht ende opentlyck te hande- tot drie
len, dunckt my, dat dese onordeninghe van drie punten.
dingen insonderheydt is spruytende.

Als ten eersten, dat het ghemeene Volck alsoo 1. Het
schynt gefint te wesen, in alle eyschen ende op- gemeene
brengingen der penningen, als of deselve meer ge- volk
schieden in aensien van myn particuliere faecken of- denkt,
te perfoon, dan om de generale Gemeente, waer- dat de
uyt, alsoo Ick my laet voorstaen, komen die ver- pennin-
scheyden ende meenighvuldige swarigheden ende uyt- gen om
stellingen, die t'elckens daer inne oprysen; want hem zijn,
indien dat een yegelyck hem laet duncken, dat hem
die faecke in syn particulier aenroert, even gelyck
als hy soude doen van syn eygen koopmanfchap,
ofte van syn alderwichtigste affairen, syne huys-

L. DEEL.

C c

hou-

houdinge ofte neeringe belangende, die faecken sou-
den sonder twyffel op eenen anderen voet ende met
eenen anderen spoet voortvaren, het selve is de oor-
faecke der swarigheden, die ghemeenlyck ryfen op
het aennemen der Guarnisoenen in de Steden, ende
daer uyt komt, dat sy haer vervorderen te kennen
ende te decideren, dat men veel nuttelycker die
knechten op het platte landt leggen soude tegens de
vyanden, ende dat men se alleen in de Steden wil
brengen, deselve knechten ten gevalle, ofte dat het
geschiedt uyt eenigh onverstandt van kryghs-faecken,
niettegenstaende nochtans, dat naer alle goede
kryghs-gebruyck, soo *wanneer men eenen defensiven
krygh voeren wil*, sulcks geenfints noch behoorlyck
noch oorbaerlyck en kan wesen.

2. De be- Het tweede is, dat, soo wanneer eenighe contri-
willigde butie ofte ordonnantie by de Staten bewillight is,
Contribu- men kansē tot geene executie brengen, ende het ge-
tuen zijn schiedt, dat de sommige, die goetwilligen zyn, be-
moeilijk talen ende belast worden, ende de andere, die
tot execu- traegh ende onwilligh zyn, vry ende schadeloos
cutie te gaen, waer uyt allerley oneenigheydt ende twist,
brengen, niet alleen onder particulieren, maer oock onder de
de een Steden met malkanderen, en derhalven een groote
betaalt, verachteringe in de ghemeene faecke uytreyset.

Het derde is, dat de Finantie ende de gemeene
penningen confuselyck, ende sonder goede ordenin-
ge bedient ende aengeleght worden, uyt dier oor-
faecke, dat de Staten de uytreyckinge der pennin-
gen onder den anderen vermengen, betalende met
die penningen, die tot der knechten betalinge ge-
destineert zyn, eenighe andere noodtdruftigheydt,

3. De het zy der victuallien ofte anderfints, ofte daer me-
finantie de afkortende ende losfende de asignatien van oude
en pen- schulden ofte diergelycke, welckershalven door het
ningen confuus gebreck der voorf. betalinge der knechten allerley
behand- onordeninge ende ongelegentheydt onder hun op-
deld, staect, waer uyt seer sware inconvenienten nootfaeck-
door 't kelyck moeten volgen, met den geheelen onder-
betalen gangh der kryghs discipline, want soo de soldaten
van gel- binnen de Steden legghen, soo vallen sy den burger
den, tot
andere

OVER-

overlastigh, ende op het platte landt daer plunde- einders
ren en rooven sy, ende verderven het landt, waer getchikt,
uyt een algemeen klaegen ende onwilligheydt ont- waar.
staet, daer het ter contrarien behoorde toe te gaen, door on-
soo daer goede ordeninge ware, als dat de knech- orde ont-
ten ende de burgers gelyckerhandt behoorden die der 't
saecke te dryven, en maer een hert en een gemoet Krijgs-
te wesen, op dat de gemeene saecke en het welva- volk,
ren des landts eendrachtelyck met eenen ghemeene de fol-
yver ende affectie ghevordert werde. daten

Om nu dan het eerste point te remedieren, soo vallen in
schynt dat daer anders geen middel is, dan dat de de Ste-
Staten selve het gantsche *Gouvernement* haer fullen den
aennemem, waer door dat het voorghenomde ver- burger
moeden ende persuaasie, als dat dese saecke my in lastig,
het particulier beroerd, gantschelyck sal ophouden, en op 't
als sy sijn fullen, dat het alles door die *ghemeen-* land roo-
heydt ende generaliteyt geregeert werdt; ende naer ven zij.
dat sy eenmael in dese macht ende *authoriteyt* sullen Krijgs-
ghetreden sijn, soo fullen sy lichtelyck kunnen in knecht
de twee voorgaende poincten goede remedie vinden, en bur-
dewyle dat het schynt, dat die selvighe oock ge- germoest
noegh ryfen uyt het voorgemelde vermoeden en in- één hart
beeldinge, namentlyck, dat het een yeghelyck in Tot be-
sijn particulier niet aan en gaet als een alghemeene tering
saecke, maer meer uyt respect van myn Persoon, van 't
soo voren geseydt is; ende en behooren niet te ver- eerste
moeden ofte dencken, dat sy my daer inne eenigh De Sta-
leedt en onvrundschap souden doen, ontlichtende my ten moes-
van den last des *Gouvernements*; want ick alhier ten zelf
voorwaer uyt geene eergierigheydt ofte eygen saecke- het
lyckheydt gekomen en ben, maer alleen om hun gansch
dienst te doen, in alles daer sy my fullen willen toe Bewind
besteden. aanne-

Beneven dat het wel billick ende recht ware, dat men,
sy my van desen swaren last, daer ick nu over de met zijne
twee gantsche jaren inghestecken hebbe, eenigh- macht en
sints verlichteden, behalven dat die landen daer door auctori-
van de sware onkosten eenghsints souden moghen teit.
verlicht worden; Ul. hier en tusfchen hooghlyck uit geen
vermanende, dat gylieden insonderheydt toeliet en- eergie-

righeid geko- men, maar om hen te dienen. hij had nu twee jaren dien last gedragen; vermaant ze tot een-dracht.

't Verdriet hem echter niet, hun dienst te doen, 't zoude hem smerten, zoo de zaken veracht-erden.

de arbeeydt, dat eerst *onder Ul.*, ende daer naer gelyckelyk *onder alle Steden* des Landts goede een-drachtigheydt ende verstandt in alle dingen werde onderhouden, overmits dat die oneenigheydt sonder twyffel merckelycke oorfaeck soude wesen des gantschen verderfs ende onderganch onser faecken ende des geheelen Landts.

Doch en verhaele ick dit tot dien eynde niet, als dat het my verdriet *Ul.* dienst te doen, want ick my altydt geerne ende gewilligh in alles employeren sal, tot den laetsten druppel myns bloedts voor het ghemeene welvaren ende vryheydt van dese Landen; maer om dat ick my gantschelyck laete voorstaen, dat hetselve tot nut ende baete des Landts ende tot harer voorspoedigheydt seer hooghnoedigh sy, want het my uytermaten leet soude wesen, dat ick vermerckende, dat Godt dese onse faecken tot noch toe soo wonderlycken gezegent heeft, soude moeten aensien, dat voortaan alle dingen door ghebreck van goede ordeninge ende remedie te stellen, soudent verargert ende verachttert worden met grooten lust ende verheuginge onser vyanden; het welcke ick *Ul.* nochtans voor seecker toefegge, soo verre als in korten daerinne niet en werdt raedt gesocht; want dat men nu de knechten met eenen redelycken penningh kan te vreden stellen, sonder (i. so der) eenmael een onwille ofte muysterie onder hun ontstaet, (daer ons Godt voor behoede) men false geensints kunnen te vreden stellen, anders dan met groote excesfieve sommen met merckelycke periculen van groote sware inconuenienten.

Het welcke ick niet en hebbé willen laten *Ul.* opentlyck voor te houden ende te verklaren, opdat ghy die faecke wel bedencken ende behertigen mocht, ende met allen ernst ende vlyt daer inne voorfien.

Ant.